

Oslo, 29.09.11

Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare AS
v/ Martin Bekkelund
Postboks 822
3007 Drammen

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse om revisjon av Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven).

Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare AS, heretter kalt Friprogsenteret, vil med henvisning til dokumentet *Høringsnotat: Endringer i åndsverkloven (tiltak mot ulovlig fildeling og andre krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett)* fra Kulturdepartementet, fremsette følgende.

Programvare

Programvare er en fellesbetegnelse for dataprogrammer, enten programmet benyttes på en datamaskin, en mobiltelefon eller i andre enheter som for eksempel heiser, biler, vaskemaskiner, fjernsyn, med mer. Det er programvare som styrer slike enheter, og mye av det vi omgir oss med er i dag styrt av programvare.

Programvare er definert som åndsverk. Det er den som utvikler programvaren, som oftest kalt utvikleren, som blir opphavsmannen til programvaren. Som det fremgår av åndsverkloven er det opphavsmannen som har enerett til å tilgjengeliggjøre sine verk. For programvare regulerer opphavsmannen både sine egne og brukerens rettigheter gjennom en programvarelisens som medfølger programvaren.

Fri programvare er et begrep med en definisjon som gir utvidede rettigheter til hva man kan gjøre med programvaren, sammenliknet med annen programvare. Opphavsmannen gir blant annet fulle rettigheter til å fremstille flere eksemplarer (kopiere programvaren) i ubegrenset omfang, til å distribuere den fritt og til å endre programvarens virkemåte.

En vanlig forretningsmodell innen fri programvarebransjen, er å gi vekk programvaren ved hjelp av fri distribusjon blant annet via internett, for så å tjene penger på salg av relaterte tjenester som bistand til installasjon og oppsett, prosjektledelse, opplæring, drift, utvikling, konsulenttjenester og rådgivning, med mer. Fri distribusjon av programvaren vil øke utbredelsen, som i sin tur resulterer i flere brukere og flere betalende kunder. For mange utviklere av fri programvare er derfor utbredelse av programvaren gjennom fri distribusjon et av utviklerens hovedmål.

Mer informasjon om programvare, fri programvare og forretningsmodeller er tilgjengelig på Friprogsenterets nettsider, <http://www.friprog.no/>.

Fildeling

En av de mest vanlige distribusjonsformene for fri programvare, er bruk av forskjellige

fildelingsteknologier.

Friprogsenteret ser det som *svært* sentralt at det ikke gjøres distribusjonshemmende tiltak som også vil påvirke den legitime bruken av fildelingstjenester. Eventuelle distribusjonshemmende tiltak vil i stor grad bidra til redusert innovasjon og forretningsutvikling.

Som et relevant eksempel vil vi trekke frem NRKs distribusjon av fjernsynsprogrammer via fildelingsnettverk. Dette er en bærende teknologi i NRKs distribusjon, og i følge beregninger utarbeidet av NRK selv kan distribusjonskostnadene reduseres med 96 %¹.

Alternative lisensieringsformer

Som nevnt benyttes programvarelisenser for å regulere rettigheter omkring programvare. Tilsvarende benyttes også lisenser for å regulere andre typer åndsverk, for eksempel bilder, film, bøker, tekst, med mer. Akkurat som for programvare er mange opphavsmenn mest interessert i spredning og distribusjon av egne ideer og verker. Som et verktøy for å gjennomføre slik distribusjon, og for å regulere rettigheter gjennom et system, finnes blant annet kjente lisenssett som *Creative Commons*² og *GNU Free Documentation License*³.

På samme måte som fri programvare, distribueres også slike åndsverk blant annet ved hjelp av fildelingsteknologier. Også her ser Friprogsenteret det som *svært* sentralt at det ikke gjøres distribusjonshemmende tiltak som også vil påvirke den legitime bruken av fildelingstjenester.

Med vennlig hilsen

Martin Bekkelund
Seniorrådgiver
Friprogsenteret

1 <http://nrkbeta.no/2008/03/06/bruk-av-bittorrent-tall-og-kostnader/>

2 <https://creativecommons.org/>

3 <https://www.gnu.org/licenses/fdl.html>